

Halvårsrapport om arbeids- og inkluderingsaker våren 2026

Spesialutsending for arbeids- og inkluderingsaker Jiří Kláška

Innhold

1.	Innledning - Et mer offensivt og sektorovergripende EU.....	2
2.	Formannskap i Rådet for Den europeiske union – Kypros sjekker ut, Éire overtar	3
3.	Arbeidsmarkedet holder stand tross svakere vekst	5
4.	Et knippe saker fra første halvår 2026	6
	• Saker som trådte i kraft.....	6
	• Saker som ble ferdig behandlet (avventer endelig godkjenning).....	7
	• Status for saker som er under behandling.....	8
	Nye initiativer	8
5.	Bred portefølje av saker for høstsesongen	9
6.	Annet av interesse	11
	• Brussel i varmen: Hetebølgen setter press på arbeidsliv, byutvikling og livskvalitet ...	12
	• Fra «hvitt gull» til sosialt samhold: Mechelens anerkjente integreringsmodell	13

Bilde: [European Commission](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&code=sdg-8-10)

1. Innledning - Et mer offensivt og sektorovergripende EU

I første halvår 2026 håndterte EU en fortsatt økt geopolitisk uro med en svekket internasjonal orden. Samtidig opprettholder EU sitt sterke engasjement for Ukraina, både gjennom økonomisk og militær støtte og gjennom arbeidet med landets gradvise integrering i europeiske samarbeidsstrukturer. Dette, sammen med krigen i Midtøsten og en mer usikker internasjonal orden, har bidratt til at EU legger større vekt på strategisk autonomi, konkurransekraft, sikkerhet og motstandskraft.

Dette gjenspeiles i Europakommisjonens arbeidsprogram for 2026, der konkurranseevne, grønn omstilling, teknologi, den europeiske sosiale modellen samt forsvar og sikkerhet står sentralt.

På arbeids- og sosialfeltet har første halvår vært preget av at EU i stadig større grad kobler sosialpolitikken til konkurranseevne og omstilling. Arbeidet med den kommende kvalitetsjobbloven er et viktig eksempel. Initiativet skal modernisere arbeidslivsregelverket og omfatter blant annet kunstig intelligens i arbeidslivet, arbeidsmiljø og håndheving av arbeidstakerrettigheter.

EU la også i mai frem sin første strategi mot fattigdom, med tiltak innen arbeidsinkludering, boligpolitikk, barnefattigdom og sosial beskyttelse. Målet er å styrke både sosial inkludering og Europas økonomiske og sosiale robusthet.

Samtidig har rettferdig arbeidskraftmobilitet fått større oppmerksomhet. Demografiske utfordringer og mangel på arbeidskraft går igjen på tvers av initiativene. Utdanning, kompetanseutvikling og livslang læring får derfor en stadig viktigere rolle som virkemidler for å styrke Europas konkurranseevne og sikre tilgang på arbeidskraft. Integrering har fått økt oppmerksomhet i EU som svar på arbeidskraftsmangel, demografiske utfordringer og behovet for økt konkurranseevne. EU legger særlig vekt på raskere arbeidsintegrering gjennom språkopplæring, godkjenning av kvalifikasjoner og kompetanseutvikling. Samtidig styrker EU innsatsen mot utnyttelse av migrantarbeidere og ulovlig arbeid som en del av arbeidet for et mer rettferdig arbeidsmarked.

Det mest interessante er måten EU nå utvikler politikk på. Stadig flere reformer legges frem som store pakker som kombinerer arbeidsliv, sosialpolitikk, digitalisering, migrasjon, kompetanse, konkurranseevne og sikkerhet. Dette gjør at regelverk i større grad må vurderes i sammenheng. Utviklingen kan være krevende når nytt regelverk faller utenfor EØS-avtalens virkeområde, eller havner i gråsonen mellom det som er EØS-relevant og det som formelt ligger utenfor avtalen. Likevel kan slike initiativer få betydelige konsekvenser for Norge.

Første halvår 2026 kan derfor ses som starten på en periode der EU fremmer stadig flere komplekse og sektorovergripende initiativer. Basert på de mange høringene, konsultasjonene og strategiske prosessene som ble gjennomført eller igangsatt ila første halvår, må vi forvente en periode preget av omfattende EU-satsinger med betydning på tvers av sektorer. Dette vil kreve tidligere vurderinger av nytt regelverk og et mer helhetlig blikk på utviklingen i EU.

2. Formannskap i Rådet for Den europeiske union – Kypros sjekker ut, Éire overtar

Det kypriotiske EU-formannskapet i Rådet for Den europeiske union var særlig mot slutten preget av høy aktivitet, etter en pause i mars grunnet sikkerhetssituasjonen i Midtøsten, både politisk og logistisk. Norge ble invitert til 13 uformelle ministermøter og deltok bredt.

Formannskapets prioriteringer – blant annet Ukraina, utvidelse, migrasjon, maritim sikkerhet og energi - var tydelig reflektert i møteagendaene og bidro til fremdrift i EUs arbeid. Samlet vurderes Kypros å ha levert en solid innsats under krevende omstendigheter.

På arbeids- og sosialfeltet stod særlig den politiske enigheten om revisjon av trygdekoordineringsforordningen (883/2004) sentralt, jf. side 7. I tillegg avsluttet EU sitt formannskap med enighet i forhandlingene om både en deklarasjon om utsendte arbeidstakere og revisjonen av direktivet om eksponering for farlige stoffer, jf. side 7. For Kypros som formannskapsland har enigheten i disse sakene vært en klar seier.

Det uformelle arbeidsministermøtet ([EPSCO](#)) ble avholdt i hovedstaden Lefkosia i februar. Hovedtemaet på møtet var først og fremst om hvordan Europa kan sikre [rettferdig arbeid og sosial rettferdighet](#). Tilpasning til digitalisering, grønn omstilling og demografi sentralt sto sentralt i diskusjonen med mål om å unngå økt ulikhet. Et annet viktig tema var utviklingen av en europeisk strategi mot fattigdom, med vekt på sosial inkludering. I tillegg ble *langtidsomsorg og aktiv aldring* løftet frem som et sentralt politikkområde.

På det formelle EPSCO-møtet i Brussel 9. mars vedtok EUs ministre flere sentrale tiltak på arbeids- og sosialområdet. Rådet vedtok [konklusjoner om investeringer i barn](#), med sterk vekt på å bekjempe barnefattigdom og styrke barns levekår. Samtidig ble [felles sysselsettingsrapport for 2026](#) og bidraget til euroområdet økonomiske politikk godkjent. Ministrene vedtok også en anbefaling om [økt satsing på menneskelig kapital](#), for å møte kompetansemangel og styrke arbeidsmarkedet. I tillegg var det bred enighet om behovet for en mer helhetlig innsats for å [bryte fattigdomssyklusen](#), med vekt på arbeid, inkludering og sosiale tjenester. Møtet ga samlet sett klar støtte til en politikk som kombinerer kompetanse, sosial inkludering og rettferdige arbeidsmarkeder.

Det formelle EPSCO i Luxembourg 29. juni hadde boligkrisen høyt på [agendaen](#): Rådet vedtok [konklusjoner om sammenhengen](#) mellom demografi og boligbehov, med særlig vekt på utfordringene for unge, studenter og middelinntektsgrupper. Videre drøftet ministrene [rettferdig arbeidsmobilitet](#), samt forenklete regler for koordinering av trygdeordninger i EU. Ministrene diskuterte [oppfølgingen av EUs anti-fattigdomsstrategi](#) i lys av den nye sosiale pakken fra Kommisjonen, samt fikk presentert vårpakken i det europeiske semesteret. Under arbeidslunsjen var temaet hvordan ansatte bedre kunne beskyttes mot klimaendringer og ekstrem varme. Ministermøtet vedtok [tiltak mot cybervold mot jenter](#), basert på [en rapport fra EIGE](#), med mål om sterkere forebygging og bedre beskyttelse.

Irlands motto: NÍ NEART GO CUR LE CHÉILE - «Sammen blir vi sterkere»¹

Éire/Irland, som har knapt 5,4 millioner innbyggere, overtok formannskapet i Rådet 1. juli. I en tid preget av en urolig global situasjon og raske endringer vil [Irland prioritere](#) arbeide for økt europeisk konkurransekraft, forsvare verdiene som ligger til grunn for unionen, og styrke europeisk sikkerhet.² En viktig oppgave blir å legge til rette for at EU-lederne i 2026 kan vedta det flerårige finansielle rammeverket (MFF) for perioden 2028-2034.

Irland mener at budsjettet dermed skal gjøre EU bedre rustet til å møte framtidige utfordringer. Samtidig skal sentrale områder som landbrukspolitikken støttes. Formannskapet vil også legge vekt på regional utvikling, slik at ingen områder blir hengende etter. Samhørighetspolitikken skal bidra til sterke og robuste regionale økonomier, tilpasset lokale behov.

Fortsatt støtte til Ukraina og utvidelse av EU er også høyt prioritert. Formannskapet ønsker å legge grunnlaget for de første nye medlemskapene siden 2013, jf. side 11. Kjernen i arbeidet er respekt for EUs verdier. Dette innebærer å styrke rettsstaten både i medlemsland og kandidatland, og å gjøre demokratiene mer robuste. Samtidig vil Irland videreutvikle samarbeidet med Storbritannia, samt EØS- og EFTA-landene, og styrke EUs beredskap mot ulike risikoer.

- [Irske prioriteringer innenfor arbeids- og sosialområdet](#)

På arbeids- og sosialfeltet vil Irland styrke livskvalitet, sosial inkludering og konkurranseevne i EU. I en tid preget av økonomisk usikkerhet og raske endringer er målet er å styrke et inkluderende Europa som utnytter kompetansen i en mangfoldig befolkning og sikrer at reformer oppleves som rettferdige.

Særlig oppmerksomhet rettes mot arbeidsmarkedet. Irland vil bidra til å ruste Europa for en mer uforutsigbar verdensøkonomi. Det skal gjøres ved å fremme tiltak som sikrer tilgang til kvalifisert arbeidskraft og gode rammevilkår for både arbeidstakere og arbeidsgivere. Sentrale initiativer er [veikartet for kvalitetsjobber](#) og en kommende [lov om kvalitetsjobber](#), jf. side 9. Parallelt løftes [pakken for rettferdig arbeidsmobilitet](#) fram, jf. side 9. Formannskapet vil også vektlegge tryggere arbeidsplasser gjennom innsats for bedre helse, miljø og sikkerhet, samt styrket etterlevelse av regelverket.

På det sosiale området prioriteres arbeidet mot fattigdom og utenforskap, i tråd med EUs mål om å utrydde fattigdom innen 2050, jf. side 8. Tiltak for barn og unge gjennom det europeiske [barnegarantien](#), økt deltakelse for [personer med nedsatt funksjonsevne](#) og innsats mot [boligutestenging og hjemløshet](#) er sentrale elementer. Sosiale investeringer fremheves som en nøkkel til både økonomisk utvikling og sterkere sosial samhørighet.

1 Irlands offisielle emblem for sitt roterende formannskap har en spiralstruktur inspirert av galakser, for å minnes irske Birr Castles betydning for astronomisk vitenskap på 1800-tallet. Logoens spiralarmer inneholder 27 sirkler som representerer EUs medlemsstater, mens det sentrale tomrommet danner EUs femtakke stjerne.

2 Éire/ Irland overtar formannskapet i Rådet 1. juli 2026. Dette er åttende gang Irland har formannskapet i Rådet for Den europeiske union siden landet ble medlem av De europeiske fellelskapene 1. januar 1973. Første gang var i 1975.

Samlet peker prioriteringene mot et EU som kombinerer økonomisk utvikling med sosial rettferdighet. Ambisjonen er å videreutvikle en bærekraftig og konkurransedyktig sosial markedsøkonomi og samtidig sikre at EU forblir et attraktivt sted å bo og arbeide.

Allerede 5-6. juli ble det avholdt [et uformelt arbeids- og sosialministtermøte](#) (EPSCO) i Ballina, Mayo-grevskap. Diskusjoner om fattigdomsstrategien var et hovedtema, med fokus på å bekjempe og forebygge fattigdom gjennom hele livsløpet. Reduksjonen av sysselsettingsgapet for personer med funksjonsnedsettelse, og hvordan man kunne sikre dette i lys av konkurranseevneagendaen, sto også på dagsorden. Det ble diskutert om håndheving – særlig tilsyn og rapportering – faktisk ga reell beskyttelse av rettighetene i EU-retten, og samtidig tok høyde for mer fleksible og nye arbeidsformer.

For kommende planlagte møter, konferanser og andre arrangementer på arbeids-, sosial-, likestillings og inkluderingsområdet vises det til [formannskapets programside](#).

3. Arbeidsmarkedet holder stand tross svakere vekst

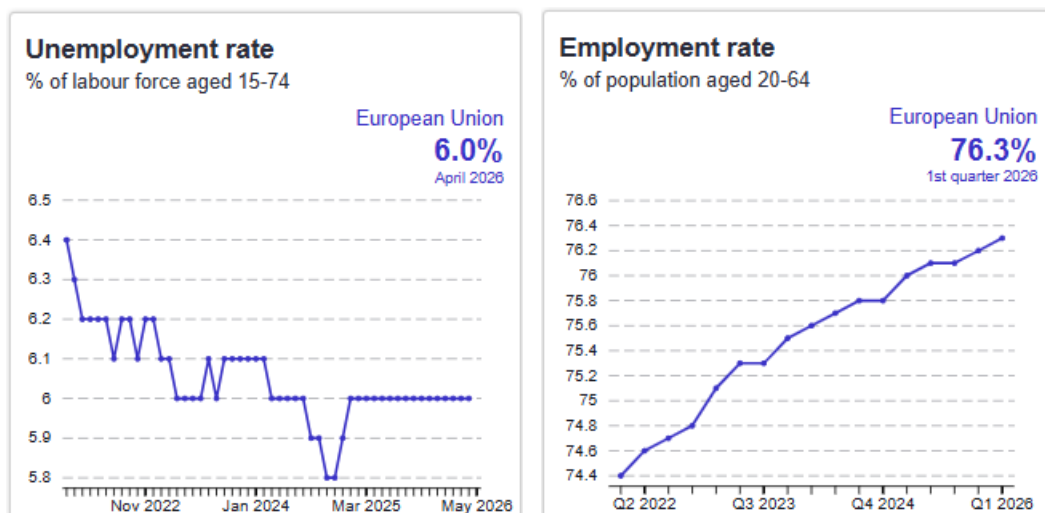
Til tross for energisjokket, svakere økonomiske utsikter og den geopolitiske usikkerheten, fremstår EU-arbeidsmarkedet som fortsatt motstandsdyktig. Ledigheten holder seg lav, men sysselsettingsveksten avtar, og arbeidsmarkedet viser tegn til avkjøling. Utviklingen i energimarkedene og den geopolitiske situasjonen vil være avgjørende for utsiktene framover.

Europakommisjonens [vårprognose for 2026](#) viser at EU-økonomien ventes å vokse langsommere enn tidligere anslått. BNP-veksten er nedjustert til 1,1 pst. i 2026 og 1,4 pst. i 2027, samtidig som inflasjonen ventes å bli betydelig høyere enn tidligere prognoser tilsa.

Sysselsettingen i EU økte med 0,5 pst. i 2025. I perioden fra 2019 er det skapt om lag ti millioner nye arbeidsplasser. Kommisjonen peker imidlertid på at arbeidsmarkedet viser tegn til avkjøling. Sysselsettingsveksten ventes å avta til 0,3 pst. i 2026 og 0,4 pst. i 2027. I første kvartal 2026 nådde sysselsettingsraten i EU for personer i alderen 20 til 64 år en historisk topp på 76,3 pst. (se figur under). Malta (83,4 pst.), Nederland (83,3 pst.) og Tsjekkia (82,8 pst.) hadde de høyeste sysselsettingsratene, mens Italia (68 pst.), Romania (68,8 pst.) og Hellas (71,7 pst.) fortsatt lå i den nedre enden av skalaen. Norge står oppført med 79,5 pst. Sysselsetting av kvinner i EU har økt til historiske 71,6 pst.

Arbeidsledigheten anslås å holde seg stabil på rundt 6 pst. i EU og 6,4 pst. i eurosonen. Samtidig blir arbeidsmarkedet gradvis mindre stramt, med færre ledige stillinger og lavere ansettelsestakt. Siste tall fra EUs statistiske kontor Eurostat for mai, viser at arbeidsledigheten i hele EU var 5,9 pst. Raten har vært stabil de siste månedene. Dette tilsvarer omtrent 11 millioner arbeidsledige i euroområdet og 13,35 millioner i EU. Tsjekkia hadde den laveste ledigheten (2,9 pst.) etterfulgt av Bulgaria og Polen, mens Finland (10,8 pst), Spania (10,3pst.) hadde de høyeste ratene. Norge står oppført med 4,4 pst.

Ungdomsledighet (under 25 år) forblir en utfordring. I mai 2026 var nær 2,9 millioner unge under 25 år arbeidsledige i EU (15,2 pst.). *Kjønnsforskjellene* er vedvarende. Arbeidsledigheten blant kvinner i EU var 6,2 pst. i mai, på samme nivå som måneden før. For menn falt ledigheten svakt fra 5,8 til 5,7 pst.

Kilde: Eurostat, [European Statistical Monitor 6/2026](#)

Lønnsveksten forventes å forbli relativt sterk ettersom arbeidstakere forsøker å ta igjen tap i kjøpekraft etter den høye prisveksten. De nominelle lønningene ventes å øke, men en økende inflasjonen vil samtidig dempe veksten i husholdningenes disponible realinntekter.

Det er *store forskjeller* mellom medlemslandene. Spania og Polen ventes å ha den sterkeste økonomiske veksten blant de største medlemslandene, noe som kan bidra til fortsatt høy etterspørsel etter arbeidskraft. Tyskland skiller seg derimot ut med betydelig svakere vekst enn tidligere anslått, noe som kan få ringvirkninger for arbeidsmarkedet i Europa.

Kommisjonen understreker at *usikkerheten er stor*. Dersom konflikten i Midtøsten blir langvarig og energiprisene forblir høye, vil veksten kunne bli betydelig svakere og inflasjonen høyere enn i hovedscenarioet. Det vil kunne redusere etterspørselen etter arbeidskraft og føre til et mer krevende arbeidsmarked. En vedvarende høy inflasjon kan også legge press på sosial samholdighet.

På lengre sikt trekkes kunstig intelligens fram som både *en mulighet og en utfordring*. Teknologien kan bidra til økt produktivitet og økonomisk vekst, men også føre til omstillinger og bortfall av enkelte jobber.

4. Et knippe saker fra første halvår 2026³

Saker som trådte i kraft

- **EUs talentreserve**

Forordningen om å [etablere en EU-talentreserve](#) (Talent Pool) trådte i kraft 1. juni 2026. Forordningen faller utenfor EØS-avtalens virkeområde.

Den digitale, frivillige plattformen vil gjøre det enklere for arbeidsgivere i hele EU å identifisere og rekruttere jobbsøkere fra tredjeland til yrker med arbeidskraftmangel i EU.

³ (Samtlige bilder under pkt. 4 er KI-generert visualisering)

Saker som ble ferdig behandlet (avventer endelig godkjenning)

Det ble enighet om revisjonen av trygdekoordineringsforordningen og det elektroniske deklareringsverktøyet for utsendte arbeidstakere. Disse utgjør to viktige byggeklosser for den kommende [pakken om rettferdig arbeidsmobilitet](#), jf. side 9. Begge initiativene skal bidra til enklere og mer effektiv håndheving av regelverket. De skal gjøre grensekryssende arbeid og tjenesteyting mer oversiktlig for både myndigheter, arbeidsgivere og arbeidstakere.

- **Revisjon av trygdekoordineringsforordningen**

Forhandlere fra Europaparlamentet og Rådet for Den europeiske union ble 22. april [enige om en reform](#) av EUs regler for koordinering av trygdesystemene i EU.⁴

Avtalen omfatter de mest krevende spørsmålene i reformprosessen: ansvar for å betale dagpenger til grensependlere, varigheten av eksport av dagpenger, samt krav om forhåndsvarsling ved utsending av arbeidstakere. Nøkkelen til flertallet var Kommisjonens løfte om snarlig gjennomgang av kontrollreglene for arbeidsledige som mottar ytelser fra arbeidslandet, men bor i et annet land, som del av en kommende pakke om rettferdig mobilitet ventet i september. *(siste: Etter Parlamentets godkjenning 7. juli går avtalen til Rådet for endelig vedtak i løpet av høsten.)*

- **Elektronisk deklareringsverktøy for utsendte arbeidstakere**

[Rådet og Europaparlamentet har oppnådd en foreløpig enighet](#) om en ny forordning som skal gjøre det enklere å sende arbeidstakere på midlertidige oppdrag til andre EU-land. Systemet for elektroniske erklæringer for utsendte arbeidstakere er det første tiltaket under EU-veikartet «[Ett Europa, ett marked](#)»⁵ fra april 2026. Ordningen er frivillig. Avtalen må godkjennes av Rådet og Europaparlamentet før den kan tre i kraft.

- **Enighet om sterkere vern mot kreftfremkallende stoffer på arbeidsplassen**

[Rådet og Parlamentet ble 23. juni enige](#) om tiltak for å beskytte arbeidstakere mot eksponering for farlige stoffer som kan forårsake sykdommer som kreft eller astma.

Den sjette revisjonen av Direktivet om kreftfremkallende, mutagene og reproduksjonsskadelige stoffer (CMRD) fastsetter tiltak for å forebygge og beskytte mot risiko knyttet til eksponering for slike stoffer i arbeid, og inkluderer en forpliktelse til å fastsette grenseverdier der det er mulig. Konkret fastsetter revisjonen grenseverdier for yrkeseksponering for bl.a. kobolt og dets uorganiske forbindelser, og polysykliske aromatiske hydrokarboner. Den legger samtidig til sveiserøyk på listen over stoffer, blandinger og prosesser i vedlegget til direktivet, jf. [pressemeldingen](#).

Avtalen må godkjennes av både Rådet *(siste: godkjent 22. juli)* og Parlamentet. Deretter vil den bli formelt vedtatt av begge institusjoner.

⁴ Revisjonen av forordningen [883/2004](#) om koordinering av trygdesystemer har ligget på bordet siden 2016 og kom først i havn i går etter over 20 runder i trilogforhandlinger. Den forrige revisjonen av regelverket ble vedtatt i 2010.

⁵ Veikartet fastsetter en tydelig liste over prioriterte tiltak som skal gjennomføres innen utgangen av 2027. Målet med veikartet er å [styrke det indre markedet](#).

Status for saker som er under behandling

Direktivet om forbedring av håndheving av arbeidsvilkårene for praktikanter

[Direktivet](#) er en del av en pakke som også består av en [rådsanbefaling](#) om et revidert kvalitetsrammeverk til praktikantopphold. Direktivets formål er å forbedre håndheving av arbeidsvilkårene for praktikanter samt bekjempelse av praksis som forkler ansettelsesforhold som praktikantopphold.

Trilogforhandlingene startet i november i fjor. Imidlertid er posisjonene ulike når det gjelder hvordan målene skal oppnås.

Nye initiativer

Europakommisjonen vil utrydde fattigdom – lanserer ny strategi og styrker barnegarantien

EU tar et nytt grep i kampen mot fattigdom med [en omfattende strategi](#) frem mot 2050, kombinert med nye tiltak for barn, bolig og inkludering i arbeidslivet. Målet er å løfte millioner ut av fattigdom innen 2030 og på lengre sikt utrydde fattigdom helt innen 2050.

Bakgrunnen for strategien er en vedvarende fattigdomsutfordring i Europa. Rundt 20 pst. av befolkningen (over 90 mill. mennesker) lever i risiko for fattigdom eller sosial eksklusjon. Fremgangen de siste årene har vært begrenset, og forskjellene mellom land er store. Så langt er EU-landene langt unna målet om reduksjon på 15 millioner innen 2030, slik det er fastsatt i den europeiske pilaren for sosiale rettigheter. Økte levekostnader, særlig knyttet til bolig, energi og mat, har forverret situasjonen. Barn er spesielt hardt rammet. Nesten hvert fjerde barn i EU vokser opp i risiko for fattigdom eller sosial ekskludering.

Strategien som ble lagt frem 6. mai kommer som en del av [en bred sosial pakke](#), og omfatter flere politiske initiativer: en [ny europeisk fattigdomsstrategi](#), en [styrket barnegaranti](#), tiltak knyttet til rettighetene til [personer med funksjonsnedsettelse](#) og en rådsanbefaling om å [bekjempe bostedsløshet og boligekskludering](#).

Europakommisjonen lanserte sitt «28. regime» for selskaper

Kommisjonen la 18. mars frem [forslaget til et nytt 28. selskapsregime og selskapsformen EU Inc.](#) Forslaget skal gjøre det enklere å drive virksomhet på tvers av det indre markedet. Målet er å gjøre EU «det beste stedet for innovatører». Ordningen er frivillig, skal eksistere parallelt med nasjonale systemer.

For trygd, skatt og arbeidsrett skal EU Inc.-selskaper være underlagt lovgivningen i landet der de har sitt hovedkontorloven. Fagbevegelsen er kritisk og mener ordningen kan svekke ansattes innflytelse, særlig i land med sterk medbestemmelse. Kommisjonen har avvist kritikken og sier at EU Inc. skal følge alle gjeldende sosiale standarder, fra lønn og arbeidstid til vern mot diskriminering og oppsigelse.

Forslaget behandles nå i Europaparlamentet og Rådet, med mål om enighet innen utgangen av 2026.

5. Bred portefølje av saker for høstsesongen⁶

Mot en lov om kvalitetsjobber

EU-kommisjonen planlegger å fremme en lov om [kvalitetsjobber](#) (Quality Jobs Act) mot slutten av 2026. Loven skal modernisere regelverket for arbeidstakerbeskyttelse og supplere med ikke-lovgivende initiativer. Målet er et moderne arbeidsmarked preget av fleksibilitet, kompetanse, mobilitet og tillit, samtidig som nasjonale forskjeller og partenes autonomi respekteres.

Loven skal fokusere på fem områder: bruk av kunstig intelligens og algoritmisk styring i arbeidslivet, helse og sikkerhet på arbeidsplassen, rettigheter i underleverandørkjeder, rettferdige grønne og digitale omstillinger samt håndheving av regelverk og sosial dialog.

[Den første høringsrunden](#) med sosiale partnere pågikk til 29. januar 2026 og bygget videre på konsultasjonen om [retten til å koble fra og fjernarbeid](#).

Det ventes at lovforslaget vil regulere bruk av kunstig intelligens og algoritmisk styring i arbeidslivet. Målet er å sikre åpenhet, etiske rammer og balanse mellom innovasjon og arbeidstakervern. Parlamentet ønsker bindende regler, mens arbeidsgiverne advarer mot overregulering og vektlegger kompetanseutvikling. Mulige tiltak omfatter regler for algoritmestyring, fjernarbeid og en «rett til å koble av».

(siste: Europakommisjonen innledet 20. juli [den andre konsultasjonsrunden](#) med europeiske arbeidslivsparter om den kommende kvalitetsjobbloven. Konsultasjonen varer til 28. september. Deretter kan arbeidslivets parter innlede forhandlinger om en felles avtale.)

Pakken for rettferdig mobilitet

Parallelt kan pakken for rettferdig arbeidsmobilitet løftes fram.

Det tas sikte på å styrke håndhevingen av regelverket gjennom *en mer robust europeisk arbeidsmarkedsmyndighet (ELA)*, tydeliggjøre mobilitetsrettigheter i EU-retten, styrke EUs strategiske autonomi og bidra til å motvirke mangel på kompetanse og arbeidskraft. Pakken skal bidra til å modernisere, forenkle og digitalisere regelverket for trygdekoordinering og arbeidsmobilitet i EU (*forslag om et europeisk trygdekort [ESSPASS](#)*).

Pakken skal også gjøre det lettere å få godkjent kvalifikasjoner og kompetanse på tvers av landegrensene (*[overførbarhet](#) av kompetanse og kvalifikasjoner*), slik at fri bevegelighet støttes bedre. For mer informasjon vises det til Kommisjonens [høring](#).

I tillegg vil Kommisjonen se på videre modernisering av reglene for arbeidsmobilitet og trygdekoordinering, blant annet for grenseoverskridende fjernarbeid, utsending av tredjelandsborgere og underleverandørkjeder.

⁶ (Samtlige bilder under pkt. 5 er KI-generert visualisering)

Det legges også opp til økt bruk av digitale løsninger for å forenkle tjenesteyting på tvers av landegrenser, samtidig som arbeidstakerrettighetene skal ivaretas.

Pakken for rettferdig arbeidsmobilitet skal etter planen legges fram i tredje kvartal 2026.

Borgeromnibus - EU vil gjøre hverdagen enklere for borgerne

Europakommisjonen åpnet [en høring om en kommende «borgeromnibuspakke»](#) med frist 19. juni. Initiativet skal redusere byråkrati og gjøre det enklere for borgere å bruke sine rettigheter på tvers av landegrensene.

Kommisjonen peker på at mange fortsatt møter praktiske hindringer når de arbeider, studerer, reiser eller bruker offentlige tjenester i andre EU-land. Særlig ønsker den innspill til hvordan eksisterende regler kan forenkles, digitaliseres og gjøres mer brukervennlige. Arbeidet skal ses i sammenheng med blant annet europeisk digital identitet, arbeidsmobilitet og bedre tilgang til EU-finansiering. Pakken skal etter planen legges fram i slutten av 2026.

Pilaren for sosiale rettigheter (EPSR)

Pilaren er EUs overordnede rammeverk for sosial- og arbeidslivspolitik. Den følges opp gjennom konkrete mål for sysselsetting, livslang læring og fattigdomsbekjempelse fram mot 2030.⁷ Kommisjonen har i sitt arbeidsprogram varslet en oppdatert handlingsplan om gjennomføringen.

(siste: Europakommisjonen la 22. juli fram [sin melding](#) om den europeiske søylen for sosiale rettigheter. Meldingen presenterer målrettede tiltak innen tre områder: levekostnader og prispress, kunstig intelligens og fremtidens arbeidsliv, samt reduksjon av ulikhet og styrking av like muligheter.)

Revisjonen av regelverket for offentlige anskaffelser

Europakommisjonen arbeider med en revisjon av tre anskaffelsesdirektiver fra 2014, med mål om å legge fram et nytt regelverk i løpet av 2026. Revisjonen av [regelverket for offentlige anskaffelser](#) er et av de viktigste initiativene på det indre markedsområdet i 2026.

Underleverandører er et sentralt tema i revisjonen, særlig i diskusjonene om arbeidsvilkår, sosial dumping, forsyningssikkerhet og kontroll med offentlige kontrakter.

Framleggelse av revidert direktiv ble utsatt trolig grunnet debatten om revideringen skal gjøres som et direktiv eller en forordning.

Strid om EUs neste langtidsbudsjett – Irland vil sikre avtale før årsskiftet

Forhandlingene om [EUs neste langtidsbudsjett \(MFF\) for 2028–2034](#) ventes å bli krevende. Det irske EU-formannskapet har gjort enighet om budsjettet til en hovedprioritet innen utgangen av 2026 for å unngå forsinkelser som følge av nasjonale valg i flere land i 2027. Kommisjonen foreslår et budsjett på om lag 2 000 mrd. euro som skal finansiere både tradisjonelle politikkområder som landbruk og regionalutvikling og nye prioriteringer innen

⁷ Minst 78 pst. sysselsetting blant personer i alderen 20–64 år. Minst 60 pst. av alle voksne skal delta i opplæring hvert år. Minst 15 millioner færre personer skal være i risiko for fattigdom eller sosial eksklusjon sammenlignet med 2019.

forsvar, konkurranseevne, migrasjon og grønn omstilling. Samtidig ønsker flere medlemsland, blant dem Tyskland og andre «nøysomme» land, et mer begrenset budsjett.

En sentral strid gjelder finansieringen. Kommisjonen og flere medlemsland støtter nye egne inntekter til EU, mens alternativet er økte nasjonale bidrag eller kutt i eksisterende programmer. Debatten omfatter blant annet landbrukspolitikken (CAP), samholdspolitikken og Det europeiske sosialfondet (ESF+). ESF+ finansierer tiltak for sysselsetting, kompetanseutvikling og sosial inkludering.

Striden illustrerer utfordringen med å finansiere nye prioriteringer uten å svekke etablerte ordninger for regional utvikling og arbeidsmarkedspolitik.

Kommisjonen ønsker samtidig et mer fleksibelt og framtidsrettet budsjett med færre programmer og større evne til å håndtere uforutsette hendelser. Utfallet av forhandlingene vil også få betydning for programmer som ESF+, Erasmus+, der det legges vekt på samspill med konkurranseevnefondet og Horisont Europa om finansiering av blant annet europeiske universitetsallianser og yrkesfaglige kompetansesentre. Selv om Irland håper på en politisk avtale innen desember, er utfallet fortsatt usikkert.

6. Annet av interesse

Kommisjonen forlenger midlertidig beskyttelse til mars 2028

EU-kommisjonen har foreslått å forlenge ordningen for midlertidig beskyttelse av ukrainere til 4. mars 2028. Ordningen, som ble aktivert i 2022, har til nå blitt forlenget årlig. Forslaget kombinerer videreføring med en innsnevring av målgruppen. Personer som ikke har tillatelse til å forlate Ukraina etter landets mobiliseringsregler (i praksis menn mellom 23 og 60 år) foreslås unntatt for nye ankomster. Kommisjonen viser til behovet for både fortsatt beskyttelse, støtte til Ukrainas forsvarsevne og avlastning av medlemslandenes asylsystemer. Det utvikles også en digital løsning for å dokumentere unntak fra militærtjeneste. *(Siste: Rådet godkjente forlengelsen 30. juli.*

Forsinket innføring av lønnstransparens

De fleste EU-land har ikke rukket fristen 7. juni for å innføre [direktivet om lønnstransparens](#). Direktivet krever blant annet åpenhet om lønn etter kjønn og tiltak ved lønnsforskjeller over 5 pst. Foreløpig har bare Italia, Litauen og Slovakia fullført arbeidet, og mange land har ikke engang lagt frem lovforslag.

EU-utvidelse⁸

Mindre enn én måned etter at [Ukraina](#) og [Moldova](#) åpnet sin første klynge med tiltredelseskapitler, den såkalte «grunnleggende klyngen», åpnet de rett før sommeren en ny klynge om eksterne forbindelser og utenriks- og sikkerhetspolitikk. [Montenegro](#) og [Albania](#) tok samtidig nye steg i sine tiltredelsesforhandlinger ved å lukke ytterligere kapitler. Begge landene har nå åpnet alle 33 forhandlingskapitler.

⁸ Albania, Bosnia-Hercegovina, Kosovo, Montenegro, Nord-Makedonia, Serbia, Georgia, Moldova og Ukraina. Tyrkia står også på listen, men forhandlingene har stått stille siden 2018.

I tillegg retter mange blikket mot Island, der velgerne 29. august skal stemme over om landet skal gjenoppta forhandlingene om EU-medlemskap. En positiv avstemning vil ikke innebære medlemskap, men kan åpne for at Island igjen blir en aktiv del av EUs utvidelsesprosess.

Brussel i varmen: Hetebølgen setter press på arbeidsliv, byutvikling og livskvalitet⁹

Den sterke hetebølgen som i flere omganger rammet Belgia og store deler av Europa i sommer, har satt søkelyset på hvordan samfunnet skal håndtere stadig mer ekstrem varme. Spørsmål om arbeidsmiljø, byplanlegging, folkehelse og tilgang til grønne og kjølige områder har kommet høyt på dagsordenen.

I Belgia ble det registrert temperaturer opp mot 38 grader i mai og i slutten av juni. Hetebølgen omtales som den dødeligste i landets moderne historie. Satellittdata viste samtidig hvor store temperaturforskjellene kan være innad i Brussel. Mens overflatetemperaturen på asfalt og betong enkelte steder passerte 47 grader, ble det målt rundt 24,5 grader under trekkronene i den nærliggende Sonian-skogen. Kontrasten illustrerer den såkalte urbane varmeøyeffekten, der tett bebyggelse og harde overflater holder på varmen, mens vegetasjon bidrar til naturlig nedkjøling.

Den økende hetebelastningen har også satt arbeidstakernes [helse i fokus](#). Europeiske fagforeninger har [fornyet kravet](#) om bindende EU-regler mot farlig varme på jobb. Den europeiske faglige samorganisasjonen (ETUC) viser til anslag om at rundt [130 millioner arbeidstakere](#) i Europa hvert år utsettes for helseskadelig varme. Ifølge Den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO) har [varmerelaterte dødsfall](#) på arbeidsplassen i EU økt betydelig siden 2000.

Fagbevegelsen ønsker et EU-direktiv som blant annet fastsetter maksimale arbeidstemperaturer, krever risikovurderinger og styrker samarbeidet mellom arbeidsgivere og fagforeninger om forebyggende tiltak. Vern mot ekstrem varme og klimaendringer var også tema på EUs formelle arbeids- og sosialministtermøte i slutten av juni.

Hetebølgen har samtidig satt søkelys på hvordan europeiske byer utformes. I Brussel har den nyrenoverte Schuman-rundkjøringen, midt i EUs institusjonsområde, blitt møtt med kritikk for manglende skygge, begrenset grøntareal og store åpne betongflater.

Kritikere mener anlegget illustrerer hvordan mange europeiske byer fortsatt ikke er tilpasset et varmere klima.

Konsekvensene merkes også langt utover arbeidsplassene og byrommene. I slutten av juni førte ekstrem varme og kraftige uvær til avlysninger, evakueringer og omfattende

⁹ Bilde: KI-generert visualisering

forstyrrelser ved en rekke musikkfestivaler i regionen. Arrangører omtaler omfanget som uten sidestykke. De peker på at ekstremvær i økende grad er blitt en fast del av planleggingen av store kulturarrangementer.

For innbyggerne handler utfordringene også om det rent hverdagslige, som muligheten til å kjøle seg ned. Til tross for at Brussel er en millionby, finnes det fortsatt ingen offentlige utendørs badeplasser. Under hetebølgen har mange derfor søkt tilflukt i svømmehaller, biblioteker, kirker, metrostasjoner og andre «kjøleøyer» som myndighetene har kartlagt. Andre har oppsøkt kjølige kaféer eller supermarkeder.

Kontrasten til Paris er slående. Der har myndighetene de siste årene åpnet både deler av Seinen og Canal Saint-Martin for bading som en del av byens klimatilpasning. Erfaringene viser hvordan tilgang til vann, grøntområder og skygge i økende grad blir viktig infrastruktur for folkehelsen.

Også byens mange hundeeiere har merket konsekvensene av varmen. Veterinærer og dyrevernorganisasjoner har advart mot risikoen for hetslag og brannskader på poter når asfalt og fortau blir ekstremt varme. Mange har måttet legge lufteturene til tidlige morgentimer eller sent på kvelden. Behovet for flere parker, skyggefulle områder og tilgang til vann handler derfor ikke bare om menneskers trivsel, men også om dyrevelferd i en varmere by.

Hetebølgen i Belgia illustrerer hvordan klimaendringene griper inn i stadig flere deler av samfunnet. Arbeidslivets regler utfordres, byenes utforming settes på prøve, kulturarrangementer rammes av avlysninger og sikkerhetsutfordringer, og behovet for grønne og kjølige møteplasser blir stadig mer presserende. Spørsmålet er ikke lenger om Europa må tilpasse seg et varmere klima, men hvor raskt omstillingen kan skje.

Fra «hvitt gull» til sosialt samhold: Mechelens anerkjente integreringsmodell

Mechelen, som ligger mellom Brussel og Antwerpen, har rundt 90 000 innbyggere. Byen er kjent for sin rike kulturarv, sitt landbruk og sin matkultur, men også for arbeidet med å bygge et inkluderende lokalsamfunn.

Hvit asparges er en viktig sesongavling her. Under jordvollene, skjermet for sollys, vokser en av Belgias mest verdsette delikatesser. Den høstes med stor presisjon, og det fysiske arbeidet bak den korte innhøstingsperioden har gitt den tilnavnet «hvitt gull». Produksjonen er arbeidsintensiv og avhengig av sesongarbeidere og arbeidsinnvandrere. Mange kommer for den korte innhøstingsperioden, mens noen blir værende og finner arbeid i andre deler av økonomien. (bilde: weather.com)

Arbeidsinnvandrere har derfor lenge vært en viktig del av både landbruket og arbeidsmarkedet i området. De har blitt en del av historien om Mechelen – en by som de siste to tiårene har fått internasjonal oppmerksomhet for sitt integreringsarbeid. [Mechelens integreringsmodell](#) kombinerer støtte og tydelige forventninger. Nyankomne får hjelp til språkopplæring, arbeid og deltakelse i samfunnet, samtidig som det stilles krav om aktiv integrering. Byen motvirker segregering gjennom en balansert elevsammensetning i skolene, kombinerer integrering med en tydelig trygghets- og sikkerhetspolitikk, og bruker frivillighet og lokale nettverk for å styrke fellesskapet og forebygge utenforskap og radikalisering.

En sentral skikkelse er borgermester Bart Somers. Den liberale politikeren har søkt pragmatiske løsninger fremfor ideologiske dogmer. Gjennom en kombinasjon av tydelig lov- og orden-politikk, langsiktig integreringsarbeid og omfattende byfornyelse har Mechelen oppnådd resultater få andre byer kan vise til. I dag er 138 nasjonaliteter representert blant byens innbyggere.

Mechelen har tidligere hatt mange av de samme utfordringene som andre europeiske byer: sosiale forskjeller, kriminalitet, forsøpling og bekymringer knyttet til radikalisering. Befolkningsvekst og økt innvandring skapte frykt for økt polarisering og utenforskap.

Som svar på utfordringene valgte kommunen å satse tungt på forebygging. Samarbeidet mellom politi, skoler, sosialtjenester, ungdomsarbeidere og lokalsamfunn ble styrket for å identifisere sårbare ungdommer tidlig og bygge tillit mellom innbyggere og myndigheter.

Sikkerhet var en viktig forutsetning. Mechelen var blant de første byene i Belgia som tok i bruk overvåkingskameraer i stor skala som et virkemiddel i kriminalitetsforebyggingen. Sammen med styrket politibemanning har tiltakene bidratt til å redusere kriminaliteten til under landsgjennomsnittet.

Da Belgia på begynnelsen av 2010-tallet ble hardt rammet av rekruttering til Den islamske staten (IS), ble Mechelen ofte trukket fram som et unntak. Forskere og observatører har pekt på byens helhetlige tilnærming som en mulig forklaring på at kommunen opplevde ingen rekruttering av fremmedkrigere sammenliknet med andre belgiske byer. Dette til tross for at den har landets høyeste andel innbyggere med marokkanske røtter (som utgjorde flertallet av belgisk «rekruttering»).

[Somers understreker](#) at integrering ikke handler om å viske ut forskjeller, men om å bygge et felles samfunn der alle har både rettigheter og plikter. Modellen er praktisk: tydelige krav kombineres med reelle muligheter.

Byen har fortsatt utfordringer knyttet til blant annet levekår, bolig og sosial ulikhet. Erfaringene fra Mechelen understreker at integrering er et langsiktig arbeid som sjelden lykkes gjennom ett enkelt tiltak. Lokalsamfunnene er sentrale mener Somers. Han framhever at kommunene, gjennom sin nærhet til innbyggerne, har verdifull kunnskap om integrering og sameksistens.

Den hvite aspargesen er derfor et passende bilde på Mechelen. Den vokser sakte og krever omsorg, kunnskap og tålmodighet. Dens utvikling kan ikke forseres. Slik er også integrering. (bilde: Shutterstock)

Den skjer ikke gjennom slagord, men gjennom mennesker som arbeider, sender barna på skolen, deltar i lokalsamfunnet og bygger tillit og tilhørighet over tid.

En studie blant flamske skolebarn illustrerer utviklingen. Mens mange barn med innvandrerbakgrunn først og fremst identifiserte seg som muslimske, tyrkiske eller marokkanske, svarte de fleste i Mechelen at de var «Mechelaars» – innbyggere i Mechelen.

Du kan lese mer om disse tiltakene for mangfold og inkludering på [Mechelens portal for en inkluderende by](#).

Somers ble valgt til ordfører i 2001 og har beholdt vervet siden. Han ble tildelt prisen fra [Verdens beste borgermester](#) for innsatsen innen integrering. Boken hans, «[Zusammen leben – Meine Rezepte gegen Kriminalität und Terror](#)» («Å leve sammen – mine oppskrifter mot kriminalitet og terror»), beskriver hans tilnærming til integreringspolitikk.

Ta kontakt! Vi hører gjerne fra deg [HER](#)

Tips!

For en mer detaljert beskrivelse av kompetansepolitikken vises det til den siste [innrapporteringen](#) skrevet av Mads Gravås, spesialutsending for utdanning.

For en mer detaljert beskrivelse av likestillingssaker fra halvåret som er gått vises det til den siste [innrapporteringen](#) fra Marie Osnes, spesialutsendingen for forbruker, oppvekst & likestilling.

Den nyeste utgaven av rapporten om kommunal- og regionalpolitikk fra Olav Mydland fra spesialutsending for kommunale og regionale saker finner dere [her](#).

Bilde: [European Commission](#)

